

Zaterdag

den 7 Februarij.

NIEUWSTUDINGEN.

FRANKRYK.

PARYS den 1 februarij. De geest van oproer onder de jonge lieden van het kollegie van Louis-le-Grand moet als zeer ernstig beschouwd zijn, dewijl de provisor van dat instituut goedgevonden heeft, om niet minder dan honderd vijftien kweekelingen, als maatregel van voorzorg, naar hunne ouders terug te zenden. Men legt hun ten laste, dat zij het plan gevormd hadden, om tegen hunne meesters op te staan en den provisor met geweld in zijn huis aan te vallen, en ook, dat zij hunnen muzikalen aanleg voornamelijk hadden getoond door, op hun gewoon feest van St. Charlemagne, te weigeren om de gebondenheid des konings te denken, volgens sommigen echter zouden zij wel koningsgezindheid, maar niet die van den heer provisor hebben willen ontdekken. De vijf het huis verdrievende jonge lieden hebben, zoo men zegt, in de Champs Elysees eené zamenkomst, gehouden. Het gedrag van den provisor is door den koninklijken raad van publiek onderwijs goedgekeurd.

De generaal de Lapoye is dezer dagen door de regbank van correctionele politie te Lyon, bij verstek, veroordeeld tot eene gevangenis van vier maanden, en eene boete van 400 fr., als beschuldigd van in der tijd dat twee zijner vrienden eenige afdrucken van een oproerig liedsje en geschrift te hebben gezonden.

NEDERLANDEN.

BRUSSEL den 2 februarij. De nieuwe reukementen voor de stedelijke besturen in de provincie Zuid-Brabant zijn door Z. M. gearresteerd.

Het bestuur van elke stad zal zijn zamengesteld uit eenen burgemeester, uit eenige schepenen en eenen raad. Een of twee leden van den raad zullen gekozen worden uit het landelijk gedeelte der steden, die eene buiten-jurisdicctie hebben.

Te Brussel zal het getal der Schepenen vier zijn. De leden worden benoemd door een kieskollegie, en de kiezers worden gekozen door de stemgerechtigde burgers.

De leden van den raad worden levenslang benoemd; Een gedeelte der Schepenen zal den 2 januarij 1827, en het andere gedeelte den 2 januarij 1829 afaan. De burgemeester zal den 2 januarij 1831 afaan. Burgemeester en schepenen zijn weder verkiesbaar.

Men schrijft van Vriest, den 18 januarij: De werkzaamheden aan de vestingwerken van Misfonghen worden voortgezet. Ook de vesting Anatoë, in Éclolie, wordt met spoed versterkt. De herovering van Vrachotte door de Grieken is door een officieel bulletin aangekondigd.

GRAVE den 27 januarij. Heden namiddag ten drie uren, werd het stof-felijk overblijfsel van zijne doorluchtige hoogwaardigheid Johannes Batesta Robertus, baron van Velde de Meisoy, kommandeur der orde van den Nederlandischen Leeuw, de XIV bisschop van Roermond, primaat van Gelderland, apostolische administrator van eenige parochien van het vereenigd bisdom van Aken, enz. enz., ingevolge deszelfs verlangen bij uitersten wil, met de grootste plechtigheid alhier, in de St. Elisabethskerk, voor het hoog altaar, ter aarde bevestigd.

GRAVENHAGE den 3 februarij. Men verneemt, dat de Koning, voldoende aan eenen meermalen geuiten wensch, heeft gesupprimeerd de commissie, benoemd bij secret Koninklijk besluit van den 1 augustus 1818, int. T. P. niet bepaaldelijk voorgezet tot bevestiging van vereenvoudiging in alle de takken van bestuur, mitagaders tot de bezuiniging in 's Rijks uitgaven, en dat dezelve secretaris, de heer Quartus van Ufford, van referendaris der tweede klasse, is bevorderd tot referendaris der eerste klasse.

MIDDELBURG den 6 februarij. Bij besluit van Z. M., dato 8 januarij 1824, n. 116, is aangezet tot Notaris, om te Middenburg te residere, de heer mr. Adriaan van de Graft, tot heden Vrederegter van dit kanton.

VERSLAG van den staat der hooge, middelbare en lagere scholen in 1823. (Ter tafel gebracht in de zitting der Tweede Kamer van de Staten-Generaal, van den 3 januarij 1824.)

EDET. MOEDENDE HEEREN!

Het jaar 1823 heeft zich niet gekenmerkt door nieuwe algemeene verordeningen noch door verandering in de begheers, op welke het stelsel van openbaar onderwijs rust. Doch de ondervinding van dit jaar is weder gekomen bij die van vroegere jaren, om de overtuiging te versterken, dat de weg, waarop men zich bevindt, goed is; en dat, zoo men voortgaat dien te volgen, de gebonde hoop is om van heereerde het verkeerde, dat nog aanwezig is, te verbeteren, het ombrekende aan te vullen, en om zoo eenmaat te bereiken die mate van berekkelijke volmaaktheid, voor welke menschelijke zaken en menschelijke ingringingen verhaat zijn. Daartoe zal gewis medewerken de omstandigheid, dat in de wetten en verordeningen, rakende de verschillende takken van het onderwijs, de veronderstelling heerscht, dat de bestaande bepalingen voor volmaking vatbaar zijn, en dat deze wofde de aanmerkingen, tot welke eene dadelijke toepassing aanleiding geeft, uitgelokt en geregeld verzameld worden. Daartoe is mede van veel invloed de vrijheid, die bij diezelfde wetten en verordeningen gelaten wordt, ten aanzien van leerwijze en hulpmiddelen, waarmede de leersaars, behoudens het doel en den omvang van het onderwijs, naar eigene inzigten en naar eigene geardheid kunnen te werk gaan. Door een en ander wordt de belangstelling gaande gehouden en er blijft daar leven en groei bestaan, waar anders gewoonte en eenvormigheid sigtelijc eene doodende kracht zouden uitoefenen.

Wanneer de volgende bladzijden eenige nieuwe bewijzen voor de waarheid dezer beschouwing mogen opseveren, dan zal het tegenwoordig verslag aan deszelfs doel hebben beantwoord.

Lager Onderwijs.

Niet onbelangrijk zal het zijn, met een oog-opslag, uit de hiernevens gevoegde tabelle, te zien het beloop der getden, welke in den jare 1823, ten behoeve van het lager onderwijs uit 's Rijks kas zijn uitbetaald. Gelijke sommen worden nagenoeg jaarlijks besteed. En zeker zal niemand, die der zaken kundig is, in twyfel kunnen staan, of de regering oefent, door dezen geldelijken onderstaad, den heilzaamsten invloed uit op het welzijn der maatschappij. Om nu niet te spreken van het onmisbaar school-toezigt, op de tabelle in de eerste plaats genoemd, zoo is reeds, in het verslag aan U. Ed. Mog. over vroegere jaren, gewag gemaakt van het nut door de Rijks kweek-scholen en door de onderwijkskundige lesfen gebragt. Ook werden vroeger reeds opgelegd de goede gevolgen van de onderwijzers-geselschappen, die, waarmede, gelijk ik over het algemeen het geval is, zeer doelmatige oefen-plaatsen zijn voor vleesdoende onderwijzers.

De groote aangelegenheid van de jaarwedden en van de toelagen voor schoolvertrekken is, uit den aard der zaak, genoegzaam duidelijk. Men kan toch als zeker stellen ten aanzien van alle gemeenten, met weinige uitzonderingen, aan welke zij werden toegekend, dat de jaarwedden de steun zijn van het verbeerde onderwijs, en de toelagen voor schoolvertrekken de aanleiding, om her voor de eerste maal te vestigen.

Een groot voorbeeld, welk nut de bemoeijingen van het gouvernement kunnen te weeg brengen, zijn de scholen voor kinderen van ingezetenen en militaire beambten, dewelke sedert den jare 1818 zijn opgericht in sommige steden der zuidelijke provincien. In deze provincien was het lager onderwijs zeer verwaarloosd geweest. Had men zich in deze omstandigheid bepaald gehad tot aanwijzing van betere leerwijzen, en tot aansporingen om hetzelve verkeerd was te verbeteren, of wat niet bestond, daar te stellen, men zoude waarschijnlijk in vele jaren weinige vorderingen hebben gemaakt. In deze steden, heeft men eenen weg ingeslagen, die, wel is waar, opofferingen aandenlande heeft gekost, maar die zeer spoedig het eigenlijke doel, de vestiging en de aanpaukelijke uitbreiding van een verbeterd lager onderwijs heeft doen bereiken. Reeds in den jare 1817 beval Z. M. de oprigting van de genoemde scholen, op welke de Hollandsche leerwijze zou worden gevolgd. Van dezelve zijn thans een getal van 13 aanwezig. In Zuid-Brabant twee: te Brussel en te Eindhoven. In Limburg drie: te Maastricht, Venlo en Roermond. Een te Lully. Een in Oost-Vlaanderen: te Gent. Drie in West-Vlaanderen: te Brugge, Ostende en Ieperen. Twee in Henegouwen: te Bergen en te Doornik. Twee eindelijk in de provincie Antwerpen: een in de hoofdplaats en een te Mechelen.

De voorname garnizoens steden, waar goede lokalen hebben kunnen gevonden worden, zijn meer bepaaldelijk uitgekozen, ten einde de officieren der landmagt in de gelegenheid te stellen, om hunne kinderen eene allezins doelmatige eerste opvoeding te doen geven. Doch dit was slechts een bijkomend voordeel. Het eigenlijke doel was, om, op verschillende punten van de genoemde provincien, zoodanige scholen te sichten, welke tot voorbeelden konden dienen. Dit zijn zij ook werkelijk geweest.

De ingezetenen uit den omtrek van iedere school, en ook zij die verder afwonende, toeval in dien omtrek kwamen, hebben gezien, wat men door goede lagere scholen verstaar.

Humq belangstelling is opgewekt, en de overtuiging is algemeen geworden van de voortreffelijcheid der Hollandsche leerwijze. De openbare examens en prijsuitdeelingen waren in dit opzigt van eene zeer gewenschte uitwerking. Ook zij, die met het opzigt over de scholen belast waren, hebben door de zelve gezien wat zij als opzieners beoogen, aanwijzen en bevorderen moeten. Zij zijn hierdoor aangespoord geworden, om vatbare onderwijzers naar die scholen te zenden, ten einde eene goede leerwijze te leeren kennen, en die op hunne scholen in te voeren. Ook had het gouvernement gezorgd, dat deze onderwijzers spoedig het noodige onderrigt konden verkrijgen. De meesters toch aan het hoofd der model-scholen gesteld, waren zoo veel mogelijk gekozeh uit de welgevormde, die zelve in staat waren om ook aan andere meesters onderrigt te geven. Daartoe zijn zij in de daad werkzaam geweest, zoo door het geven van inlichtingen, en door het beantwoorden der vragen, welke hun op de scholen nopens het aldaar gegeven wordend onderrigt gedaan werden, als daarenboven in verschillende andere opzigten. Velen hunner gaven een meer opzettelijk en geregeld onderwijs aan zoodanige meesters, als hen van wege de jurij werden gezonden. Anderen verbonden zich met onderwijzers van nabij gelegene scholen, en kwamen op gezette tijden bijeen, ten einde de laatste zich de goede leerwijze zonder eigen maken. Ook zag men er, die wel gekozene eerste leerboeken uit de Nederduitsche taal in de Fransche overbragten, of die dezelve door de noodige veranderingen, voor de behoeften hunner scholen geschikt maakten. Doch het nut der genoemde scholen bleef niet beperkt tot de opgegevene bijzonderheden. Niet weinige jonge lieden, die voor het onderwijs aanleg toonden, doch dien aanleg anders niet behoorlijk zouden hebben kunnen ontwikkelen, werden er gevormd en opgeleid tot onderwijzers, zoo goed de omstandigheden dit toelieten. Ook hierdoor beantwoordden deze scholen aan het groote doel hater bestemming, een doel, hetwelk reeds gedeeltelijk naar wensch bereikt is, en hetwelk, naar alle waarschijnlijkheid, gedeeltelijk nog verder zal bereikt worden. Algemeen is reeds in de zuidelijke provincien de belangstelling in de schoolverbetering algemeen vindt dezelve bijval, nergens berisping. Tot deze gunstige stemming hebben gewis de opgenoemde scholen, alsmede die van ter Kameren bij Brussel, in genoegzaam alle provincien de eerste aanleiding gegeven. Alleen in het Groot-Hertogdom Luxemburg was dit minder het geval. Overal elders zullen deze scholen nog lange van het grootste nut blijven, daar sommige van derzelve opgegevene uitwerkingen zich voortdurend, ja in verdubbelde mate, zullen kunnen openbaren.

Door de provinciale besturen zijn dit jaar verschillende maatregelen genomen of bevorderd, ten aanzien van het lager onderwijs. Op de provinciale begrooting werden in acht provincien meer of min aanzienlijke sommen gebragt, ten dienste van het lager onderwijs. Het is te hopen, dat dit in het jaar 1824 en vervolgens, zoo in deze als in de overig provincien, zal voortgezet worden. De behoefte toch, waaraan, door zoo vele arme gemeenten, niet kan voorzien worden, is te groot, dan dat dezelve alleen uit 's Rijks kasse zou kunnen worden vervuld. Maar wanneer de provinciale besturen hunne hulpmiddelen voegen bij die van de gemeenten, zoo is er hoop, dat een heilzamen schiet, door het algemeen bestuur zal kunnen bijgebragt worden. De Staten van Zeeland maakten reeds, onder 's Konings goedkeuring, een zeer nuttig gebruik van een gedeelte hunner fondsen. Onder hun toezigt kwam eene beurs of fonds tot stand voor weduwen van de onderwijzers in hunne provincie. Om den laatste hunner jaarlijcche bijdragen gemakkelijk te maken, bepaalden de Staten, dat een vast gedeelte dier bijdrage uit provinciale begrooting zou worden gevonden. Die zelve Staten hebben mede uit deze begrooting een geheel nieuw schoolhuis, in het aangewonnen land genaamd de Wilhelmina polder, te bekostigen.

In Oost-Vlaanderen hebben de Staten, in hunne algemeene vergadering van julij jl., een nieuw reglement ontworpen omtrent verschillende belangen van het schoolwezen. Indien het 's Konings goedkeuring moogt verkrijgen, zal een ander reglement komen te vervallen, hetwelk vroeger in 1817 werd vastgesteld, doch door toevallige omstandigheden onuitgevoerd is gebleven.

In eenige andere provincien werden heilzame aanwijzingen gedaan. Door de Gedeputeerde Staten van Vriesland, geschiedde zulks met opzigt tot de aanstelling van ondermeesters te bevorderen op scholen van meer dan leeringen. De gouverneur van Drenthe zorgde, dat de schoolopzieners

